

CREU LLYFR NODIADAU MAES

TROSOLWG

Mae disgyblion yn creu eu llyfr nodiadau maes eu hunain yn y wers er mwyn arolygu safle awyr agored. Gall y disgyblion ei aildefnyddio mewn gwersi neu fel gwaith cartref, i arolygu safleoedd gwahanol.

CYFLWYNIAD

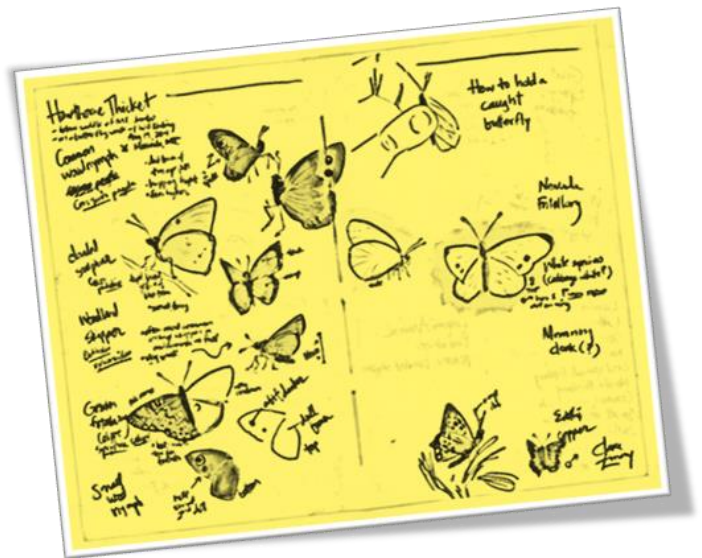
Wrth wneud gwaith maes, mae gwyddonwyr yn cofnodi pob arsylwad, syniad a chwestiwn mewn llyfr nodiadau, sy'n hanfodol i'r gwaith maes. Mae pob llyfr nodiadau maes yn unigryw, ac yn adlewyrchu arddull bersonol y gwyddonydd.

Mae sawl ffordd o gofnodi gwybodaeth. Bydd rhai gwyddonwyr yn braslunio lluniau pensel syml, ac eraill yn paentio delweddau lliwgar, manwl. Byddan nhw'n defnyddio rhestrau, diagramau, graffiau a siartiau llif, neu'n ysgrifennu disgrifiadau hir a manwl.

Mae rhai ymchwilwyr yn ysgrifennu popeth – o fesuriadau a data i arsylwadau a sbesimenau a gasglwyd, ac eraill yn cofnodi peth o'r wybodaeth yn unig.

Gall llyfr nodiadau maes fod fel dyddiadur hyd yn oed, yn cofnodi teimladau ac emosiynau.

Defnyddiwch pa bynnag offer sy'n gweithio orau i chi. Y peth pwysig yw cofnodi'r wybodaeth mewn ffordd y gallwch chi ei gofio.

CYNGOR CYN CYCHWYN

1. Dechreuwch bob sesiwn maes drwy ysgrifennu'r hanfodion hyn:

- amser (defnyddiwch fformat cloc 24 awr)
- dyddiad
- ardal (lleoliad, lledred a hydred, darlleniad GPS)
- llwybr i'r safle arolygu (sut wnaethoch gyrraedd?)
- tywydd (tymheredd, gwynt, glaw...)
- cynefin (e.e. gardd gefn, coetir, gwlypdir)

2. Cofnodwch eich arsylwadau. Er enghraifft:

- rhywogaethau a welwyd
- ffrwythau neu flodau ar goed neu blanhigion unigol
- hyngweithiadau fel pryfed yn paru neu'n ymladd, neu blanhigion peillio
- unrhyw newidiadau ers i chi fod yno ddiwethaf
- nodiadau cyffredinol (brasluniau, mapiau a lluniau)

3. Meddylwch am rai cwestiynau a allai eich helpu i ddechrau:

- Beth ydw i'n ei weld?
- Ydw i'n gweld unrhyw beth sy'n fy synnu?

BRASLUNIO MAES

Mae gweld ac arsylwi yn bethau gwahanol. Wrth weld rhywbeth rydyn ni fel arfer yn ceisio ei adnabod, heb boeni am y manylion.

Mae lluniau astudiaethau maes yn fanwl, er mwyn cofnodi mewn dau ddimensiwn, elfennau o'r hyn rydych chi'n ei arsylwi.

Y cam cyntaf yw penderfynu pa agwedd(au) o'r gwrthrych rydych chi am eu cofnodi. Ydych chi am wybod uchder a lled cymharol y gwrthrych? Ydych chi'n cofnodi lliw? Faint o fanylion sydd o ddiddordeb i chi?

GWEITHGAREDD ESTYNEDIG

Ymchwiliwch i enghreifftiau o lyfrau nodiadau naturiaethwyr enwog fel Alfred Russel Wallace, Charles Darwin a Gilbert White, neu lyfrau nodiadau mordeithiau ymchwil hanesyddol.

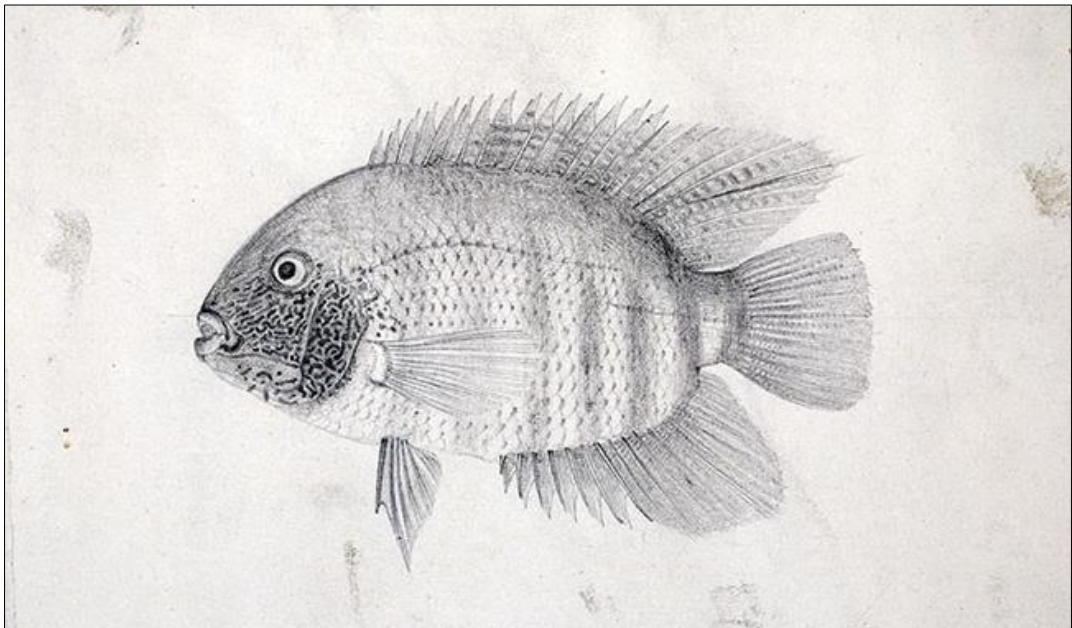
<https://www.nhm.ac.uk/discover/news/2014/november/evolution-pioneers-illegible-notebook-brought-back-life.html>

<https://www.nhm.ac.uk/discover/hms-endeavour-250.html>

Gofynnwch i'r disgyblion ystyried y straeon cudd y tu ôl i'r ymgyrchoedd ymchwil hyn.

Chwiliwch yn llyfrgell ac archifau yr Amgueddfa Hanes Naturiol am ragor o enghreifftiau:

<https://www.nhm.ac.uk/our-science/departments-and-staff/library-and-archives.html>

Un o ddarluniau pysgod Alfred Russel Wallace o'r Rio Negro